

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

22. december 2010 *

I sag C-491/10 PPU,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Oberlandesgericht Celle (Tyskland) ved afgørelse af 30. september 2010, indgået til Domstolen den 15. oktober 2010, i sagen indledt af:

Joseba Andoni Aguirre Zarraga

mod

Simone Pelz,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano (refererende dommer), og dommerne J.-J. Kasel, M. Ilešič, E. Levits og M. Safjan,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: Y. Bot
justitssekretær: fuldmægtig K. Malacek,

på grundlag af Domstolens præsidents anmodning af 19. oktober 2010 i henhold til artikel 104b, stk. 1, tredje afsnit, i Domstolens procesreglement om at undersøge nødvendigheden af at undergive den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse hasteproceduren,

idet Første Afdeling ved afgørelse af 28. oktober 2010 har besluttet at behandle forelæggelsen efter hasteproceduren,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 6. december 2010,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Joseba Andoni Aguirre Zarraga ved Bundesamt für Justiz ved A. Schulz, som befuldmægtiget
- Simone Pelz ved Rechtsanwältin K. Niethammer-Jürgens
- den tyske regering ved T. Henze og J. Kemper, som befuldmægtigede
- den græske regering ved T. Papadopoulou, som befuldmægtiget

- den spanske regering ved J.M. Rodríguez Cárcomo, som befuldmægtiget

- den franske regering ved B. Beaupère-Manokha, som befuldmægtiget

- den lettiske regering ved M. Borkoveca og D. Palcevska, som befuldmægtigede

- Europa-Kommissionen ved A.-M. Rouchaud-Joët og W. Bogensberger, som befuldmægtigede,

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Dom

- ¹ Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT L 338, s. 1).

- 2 Anmodningen er indgivet under en sag mellem Joseba Andoni Aguirre Zarraga og Simone Pelz om tilbagegivelse til Spanien af deres datter Andrea, der i øjeblikket befinder sig i Tyskland med sin mor.

Retsforskrifter

Forordning nr. 2201/2003

- 3 I 17. betragtning til forordning nr. 2201/2003 anføres det:

»I tilfælde af ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn bør tilbagegivelsen af barnet bringes i stand uden opsættelse, og med henblik herpå bør Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 [om de civilretlige virkninger af internationale barnebortførelser (herefter »Haagerkonventionen af 1980«)] fortsat anvendes som suppleret af bestemmelserne i denne forordning, særlig artikel 11. Retterne i den medlemsstat, som barnet ulovligt er blevet fjernet til, eller hvor barnet ulovligt tilbageholdes, bør kunne modsætte sig en tilbagegivelse i konkrete, behørigt begrundede tilfælde. En sådan afgørelse bør dog kunne erstattes af en senere afgørelse truffet af retten i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse. Indebærer sidstnævnte retsafgørelse, at barnet skal gives tilbage, skal dette ske, uden at der må kræves nogen særlig procedure for anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelsen i den medlemsstat, hvor det fjernede eller tilbageholdte barn befinder sig.«

4 Forordningens 19. betragtning har følgende ordlyd:

»Ved anvendelsen af denne forordning spiller en høring af barnet en vigtig rolle, uden at forordningen dog tager sigte på at ændre de nationale procedurer på området.«

5 Følgende fremgår af 21. betragtning til forordningen:

»Anerkendelsen og fuldbyrdelsen af retsafgørelser truffet i en medlemsstat bør være baseret på princippet om gensidig tillid, og grundene til ikke-ankendelse bør begrænses til det nødvendige minimum.«

6 Det anføres i 24. betragtning til nævnte forordning:

»Den attest, der udstedes for at lette fuldbyrdelsen af en retsafgørelse, bør ikke kunne appelleres. Attesten kan kun gøres til genstand for berigtigelse, hvis den indeholder materielle fejl, dvs. hvis den ikke korrekt afspejler retsafgørelsen.«

7 Forordningens 33. betragtning har følgende ordlyd:

»Denne forordning anerkender de grundlæggende rettigheder og respekterer principperne i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder [proklameret i Nice den 7. december 2000 (EFT C 364, s. 1, herefter »chartret om grundlæggende

rettigheder«)]. Den søger især at sikre fuld respekt for børns grundlæggende rettigheder som omhandlet i artikel 24 i nævnte charter.«

- 8 Artikel 11 i forordning nr. 2201/2003, der har overskriften »Tilbagegivelse af barnet«, bestemmer:

»1. Når en forældremyndighedsindehavende person, institution eller anden myndighed anmoder de kompetente myndigheder i en medlemsstat om at træffe afgørelse på grundlag af Haagerkonventionen [af 1980] med henblik på at opnå tilbagegivelse af et barn, som ulovligt er blevet fjernet til eller ulovligt tilbageholdes i en anden medlemsstat end den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse, finder stk. 2-8 anvendelse.

2. Når artikel 12 og 13 i Haagerkonventionen af 1980 finder anvendelse, sikres det, at barnet får mulighed for at blive hørt under sagen, medmindre dette forekommer uhensigtsmæssigt under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad.

[...]

8. Uanset om det i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980 er blevet bestemt, at et barn ikke skal tilbagegives, er en senere retsafgørelse, der beordrer barnet tilbagegivet, truffet af en ret, der har kompetence i medfør af denne forordning, eksigibel i henhold til kapitel III, afdeling 4, for at sikre tilbagegivelse af barnet.«

- 9 For så vidt angår anerkendelsen af retsafgørelser fastsætter forordningens artikel 21 følgende:

»1. Retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure.

[...]

3. En berettiget part kan efter proceduren i afdeling 2 få fastslået, at en retsafgørelse skal anerkendes, eller at en retsafgørelse ikke skal anerkendes, jf. dog afdeling 4.

[...]«

- 10 Det bestemmes i nævnte forordnings artikel 23:

»En retsafgørelse om forældreansvar kan ikke anerkendes:

- a) såfremt en anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, under hensyntagen til barnets bedste

- b) såfremt den, bortset fra i hastetilfælde, i modstrid med grundlæggende retsplejeprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, er truffet, uden at barnet har haft mulighed for at blive hørt

[...]«

- 11 Forordningens artikel 42, der har overskriften »Tilbagegivelse af barnet«, bestemmer:

»1. En eksigibel retsafgørelse om tilbagegivelse af barnet, jf. artikel 40, stk. 1, litra b), der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i en anden medlemsstat og er eksigibel dér, uden at der kræves en afgørelse om eksigibilitet, og uden at der kan gøres indsigelse mod anerkendelsen, hvis retsafgørelsen er blevet attesteret i domsstaten i overensstemmelse med stk. 2.

Selv om en retsafgørelse, der beordrer barnet tilbagegivet, jf. artikel 11, stk. 8, i henhold til national lovgivning ikke er eksigibel som følge af loven, uanset en eventuel appel, kan retten i domsstaten erklære den for eksigibel.

2. Den dommer i domsstaten, som har truffet den i artikel 40, stk. 1, litra b), omhandlede retsafgørelse, udsteder kun den i stk. 1 omhandlede attest:

- a) hvis barnet har haft mulighed for at blive hørt, medmindre en høring er fundet u hensigtsmæssig under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad

- b) hvis parterne har haft mulighed for at blive hørt, og

- c) hvis retten i sin afgørelse har taget hensyn til de grunde og det bevismateriale, som dannede grundlag for den retsafgørelse, der blev truffet i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980.

Træffer retten eller en anden myndighed foranstaltninger til at sikre beskyttelsen af barnet efter dets tilbagevenden til den medlemsstat, hvor det har sit sædvanlige opholdssted, skal attesten indeholde nærmere oplysninger om sådanne foranstaltninger.

Dommeren i domsstaten udsteder attesten af egen drift og udfærdiger den på formularen i bilag IV (retsafgørelser om tilbagegivelse af barnet).

Attesten udfærdiges på det sprog, som retsafgørelsen er affattet på.«

- ¹² Artikel 43 i forordning nr. 2201/2003, der har overskriften »Anmodning om berigtigelse«, bestemmer:

»1. Enhver berigtigelse af attesten sker efter domsstatens lovgivning.

2. Anden appel i forbindelse med udstedelsen af en attest i henhold til artikel 41, stk. 1, eller artikel 42, stk. 1, er ikke mulig.«

- 13 Forordningens artikel 60, der har overskriften »Forholdet til visse multilaterale konventioner«, bestemmer, at forordningen i forbindelserne mellem medlemsstaterne bl.a. har forrang for Haagerkonventionen af 1980.

Forordning (EF) nr. 1206/2001

- 14 Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 af 28. maj 2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område (EFT L 174, s. 1) bestemmer i artikel 10, stk. 4, vedrørende kommunikationsteknologi:

»Den anmodende ret kan bede den anmodede ret om at anvende kommunikationsteknologi ved bevisoptagelsen, navnlig videokonferencer og telekonferencer.

Den anmodede ret efterkommer et sådant ønske, medmindre dette er uforeneligt med lovgivningen i den medlemsstat, hvor denne ret er beliggende, eller volder større praktiske vanskeligheder.

[...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 15 Det fremgår af forelæggelsesafgårelsen og af sagsakterne indgivet til Domstolen af den forelæggende ret, at baggrunden for tvisten i hovedsagen og de forskellige sager mellem parterne i hovedsagen kan sammenfattes som følger.

Baggrunden for tvisten i hovedsagen

- 16 Joseba Andoni Aguirre Zarraga, der er spansk statsborger, og Simone Pelz, der er tysk statsborger, indgik ægteskab den 25. september 1998 i Erandio (Spanien). Fra dette ægteskab stammer deres datter Andrea, der blev født den 31. januar 2000. Familiens sædvanlige opholdssted var Sondika (Spanien).
- 17 Da der i slutningen af 2007 opstod problemer i forholdet mellem Joseba Andoni Aguirre Zarraga og Simone Pelz, blev de separeret og indgav dernæst begge begæring om skilsmisse til de spanske myndigheder.

Retsforhandlingerne for de spanske retter

- 18 Både Simone Pelz og Joseba Andoni Aguirre Zarraga anmodede om eneforældremyndighed over deres fælles barn. Ved afgørelse truffet den 12. maj 2008 tildelte Juzgado de Primera Instancia e Instrucción n° 5 de Bilbao (førsteinstans- og forundersøgel-sesdomstol nr. 5 i Bilbao) foreløbigt forældremyndigheden til Joseba Andoni Aguirre

Zarraga, mens Simone Pelz blev tildelt besøgsret. Som følge af denne afgørelse flyttede Andrea hjem til faderen.

- 19 Nævnte afgørelse var bl.a. støttet på anbefalinger givet af Equipo Psicosocial Judicial (den retslige psykosociale tjeneste) i en udtalelse afgivet på anmodning af den dommer, der skulle træffe afgørelse i sagen. Ifølge denne udtalelse ville det være hensigtsmæssigt at tildele faderen forældremyndigheden, idet denne var bedst egnet til at sikre opretholdelsen af både barnets familiemæssige, skolemæssige og sociale omgivelser. Eftersom Simone Pelz gentagne gange havde udtrykt et ønske om at bosætte sig i Tyskland med sin nye partner og sin datter, fandt nævnte dommer, at en tildeling af forældremyndigheden til moderen ville gå imod konklusionerne i udtalelsen og ligeledes være i strid med barnets tarv.
- 20 I juni 2008 flyttede Simone Pelz til Tyskland, hvor hun siden da har været bosat med sin nye partner. Efter udgangen af sommerferien i august 2008, som Andrea havde tilbragt hos sin mor, blev hun boende hos sin mor i Tyskland. Siden har hun ikke været tilbage hos sin far i Spanien.
- 21 Henset til at Andrea siden den 15. august 2008 i strid med Juzgado de Primera Instancia e Instrucción n° 5 de Bilbaos afgørelse af 12. maj 2008 havde boet hos sin mor i Tyskland, forbød denne ret ved en ny afgørelse af 15. oktober 2008 vedrørende foreløbige forholdsregler, truffet på begæring af Joseba Andoni Aguirre Zarraga, Andrea at forlade Spanien ledsaget af sin mor, ethvert medlem af moderens familie eller enhver med Simone Pelz beslægtet person. Afgørelsen suspenderede desuden den besøgsret, der tidligere var blevet tildelt Simone Pelz, frem til endelig domsafsigelse.
- 22 I juli 2009 blev sagen om forældremyndighed over Andrea genoptaget ved samme ret. Retten fastslog, at det var nødvendigt at foretage en ny sagkyndig undersøgelse samt at foretage en høring af Andrea, og der blev fastsat en retsmødedato herfor i

Bilbao. Hverken Andrea eller hendes mor gav imidlertid møde for retten på disse datoer. Ifølge den forelæggende ret havde den spanske ret afslået Simone Pelz' anmodning om frit lejde for sig selv og Andrea til at kunne forlade Spanien efter den sagkyndige undersøgelse og høringen af Andrea. Retten afslog videre Simone Pelz' udtrykkelige anmodning om at foranstalte høringen af Andrea inden for rammerne af en videokonference.

- ²³ Ved dom af 16. december 2009 tilkendte Juzgado de Primera Instancia e Instrucción n° 5 de Bilbao eneforældremyndigheden over Andrea til hendes far. Simone Pelz iværksatte appel til prøvelse af denne dom ved Audiencia Provincial de Bizkaya og nedlagde bl.a. påstand om, at der skulle foretages en høring af Andrea.
- ²⁴ Ved dom af 21. april 2010 afviste sidstnævnte ret denne påstand med den begrundelse, at det i henhold til spanske procedureregler kun i særlige tilfælde fastsat ved lov er muligt at fremlægge beviser under en ankesag. Manglende frivilligt fremmøde af en part, der er lovligt indkaldt til et retsmøde under sagens behandling i første instans, udgør ikke et sådant særligt tilfælde. Sagen verserer i øvrigt fortsat for nævnte ret.

Retsforhandlingerne for de tyske retter

- ²⁵ Der er anlagt to sager for de tyske retter.

- 26 Den første vedrørte Joseba Andoni Aguirre Zarragas begæring om hans datters tilbagegivelse til Spanien, indgivet i henhold til Haagerkonventionen af 1980. Denne begæring blev ved Amtsgericht Celles afgørelse af 30. januar 2009 indledningsvis taget til følge.
- 27 Simone Pelz appellerede denne afgørelse. Ved dom af 1. juli gav Oberlandesgericht Celle Simone Pelz medhold og annullerede følgelig nævnte afgørelse samt afviste Joseba Andoni Aguirre Zarragas begæring i henhold til artikel 13, stk. 2, i Haagerkonventionen af 1980.
- 28 Oberlandesgericht Celle anførte bl.a., at den høring af Andrea, der var blevet foretaget, viste, at hun vedholdende modsatte sig den af hendes far begærede tilbagegivelse og kategorisk nægtede at vende tilbage til Spanien. Den af retten udpegede sagkyndige fandt på baggrund af denne høring, at Andreas synspunkter, henset til hendes alder og modenhedsgrad, skulle tages i betragtning.
- 29 Den anden sag for de tyske retter blev indledt som følge af en attest udstedt af Juzgado de Primera Instancia e Instrucción n° 5 de Bilbao i henhold til artikel 42 i forordning nr. 2201/2003 på grundlag af den skilsmisdom, som den havde afsagt den 16. december 2009, hvorved den ligeledes traf afgørelse vedrørende forældremyndigheden over Andrea.
- 30 Ved skrivelse af 26. marts 2010 fremsendte Bundesamt für Justiz nævnte dom og attest til den kompetente ret i Forbundsrepublikken Tyskland, dvs. Amtsgericht Celle. Bundesamt für Justiz henledte nævnte rets opmærksomhed på den omstændighed, at den spanske rets afgørelse om tilbagegivelse af barnet skulle fuldbyrdes ipso jure i medfør af § 44, stk. 3, i lov om ud- og gennemførelse af særlige retlige instrumenter på

området for international familieret (Gesetz zur Aus- und Durchführung bestimmter Rechtsinstrumente auf dem Gebiet des internationalen Familienrechts).

- 31 Simone Pelz modsatte sig tvangsfuldbyrdelsen af den attesterede afgørelse og nedlagde påstand om, at den ikke anerkendtes.
- 32 Ved afgørelse af 28. april 2010 fandt Amtsgericht Celle, at Juzgado de Primera Instancia e Instrucción n° 5 de Bilbaos dom ikke skulle hverken anerkendes eller fuldbyrdes, idet sidstnævnte ret ikke havde hørt Andrea forud for sin afgørelse.
- 33 Den 18. juni 2010 iværksatte Joseba Andoni Aguirre Zarraga appel til prøvelse af denne dom ved Oberlandesgericht Celle og nedlagde påstand om dommens ophævelse, om afvisning af Simone Pelz' påstande samt om fuldbyrdelse ipso jure af Juzgado de Primera Instancia e Instrucción n° 5 de Bilbaos dom af 16. december 2009, for så vidt som den fastslår, at Andrea skal tilbagegives til sin far.
- 34 Selv om Oberlandesgericht Celle anerkender, at retten i den medlemsstat, hvor en attest udstedt i henhold til artikel 42 i forordning nr. 2201/2003 skal fuldbyrdes, i medfør af forordningens artikel 21 i princippet ikke har nogen selvstændig prøvelsesbeføjelse, finder den imidlertid, at det forholder sig anderledes i tilfælde af særligt alvorlige tilsidesættelser af en grundlæggende rettighed.
- 35 I denne henseende har den forelæggende ret dels anført, at Juzgado de Primera Instancia e Instrucción n° 5 de Bilbao ikke har undersøgt Andreas aktuelle synspunkter og derfor ikke har kunnet tage hensyn hertil i sin afgørelse af 16. december 2009 vedrørende bl.a. forældremyndigheden over Andrea. Dels var de anstrengelser, som den

spanske ret udviste med henblik på at høre Andrea, under hensyn til den betydning, der i artikel 24, stk. 1, i chartret om grundlæggende rettigheder tillægges hensyntagen til barnets synspunkter, ikke tilstrækkelige.

- 36 Oberlandesgericht Celle er desuden i tvivl om, hvorvidt retten i fuldbyrdelsesstaten, i tilfælde af at den til trods for, at der er sket en sådan tilsidesættelse af en grundlæggende rettighed, ingen prøvelsesbeføjelse har, kan være bundet af en attest udstedt i henhold til artikel 42 i forordning nr. 2201/2003, hvis indhold er åbenlyst fejlagtigt. Ifølge den forelæggende ret indeholder attesten udstedt den 5. februar 2010 af Juzgado de Primera Instancia e Instrucción n° 5 de Bilbao nemlig en åbenlyst urigtig oplysning, for så vidt som det heri anføres, at Andrea er blevet hørt af nævnte spanske ret, når hun ikke er blevet det.
- 37 Under disse omstændigheder har Oberlandesgericht Celle besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Har retten i fuldbyrdelsesstaten undtagelsesvis, i tilfælde af alvorlig tilsidesættelse af grundlæggende rettigheder, beføjelse til at prøve den afgørelse, der er afsagt i domsstaten, og som skal fuldbyrdes, på grundlag af en fortolkning af [...] artikel 42 [i forordning nr. 2201/2003] i overensstemmelse med chartret om grundlæggende rettigheder?
- 2) Er retten i fuldbyrdelsesstaten forpligtet til at fuldbyrde afgørelsen truffet af retten i domsstaten, når det fremgår af den forelagte dokumentation, at retten i domsstaten åbenlyst har udstedt en utilstrækkelig attest i henhold til [...] artikel 42 [i forordning nr. 2201/2003]?«

Om hasteproceduren

- ³⁸ Ved memorandum af 19. oktober 2010 anmodede Domstolens præsident i henhold til artikel 104b, stk. 1, tredje afsnit, i procesreglementet Første Afdeling om at undersøge, hvorvidt det var nødvendigt at undergive den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse hasteproceduren.
- ³⁹ I denne henseende bemærkes, at det fremgår af retspraksis, at Domstolen anerkender, at det er uopsætteligt at træffe afgørelse, når der er tale om fjernelse af et barn, navnlig når barnets adskillelse fra den forælder, der — således som det er tilfældet i hovedsagen — oprindeligt er blevet tildelt forældremyndigheden, også selv om dette blot var foreløbigt, risikerer at forværre eller skade forholdet mellem denne forælder og barnet og at forårsage psykisk skade (jf. i denne retning dom af 11.7.2008, sag C-195/08 PPU, Rinau, Sml. I, s. 5271, præmis 44, af 23.12.2009, sag C-403/09 PPU, Detiček, Sml. I, s. 12193, præmis 30, af 1.7.2010, sag C-211/10 PPU, Povse, Sml. I, s. 6673, præmis 35, og af 5.10.2010, sag C-400/10 PPU, McB., Sml. I, s. 8965, præmis 28).
- ⁴⁰ Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at Andrea har været adskilt fra sin far i mere end to år, og at der som følge af afstanden og forholdet mellem sagens parter i hovedsagen består en alvorlig og konkret risiko for, at der ingen kontakt vil være mellem Andrea og hendes far i den periode, hvor sagen verserer for den forelæggende ret. Under disse omstændigheder ville en behandling af den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse efter den almindelige procedure på alvorlig eller endog uoprettelig vis kunne skade forholdet mellem Joseba Andoni Aguirre Zarraga og hans datter samt endvidere være til skade for Andreas integration i sine familiemæssige og sociale omgivelser i tilfælde af en eventuel tilbagegivelse til Spanien.

- 41 På baggrund heraf har Første Afdeling den 28. oktober 2010 efter forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at undergive den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse hasteproceduren.

Om de præjudicielle spørgsmål

- 42 Med de præjudicielle spørgsmål, som behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den kompetente ret i fuldbyrdelsesstaten under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende undtagelsesvist kan nægte at fuldbyrde en afgørelse, der er attesteret af retten i domsstaten i henhold til artikel 42 i forordning nr. 2201/2003, om tilbagegivelse af et barn med den begrundelse, at sidstnævnte ret i denne attest har erklæret at have overholdt forpligtelsen til at høre barnet, inden den, inden for rammerne af en skilsmisssag, traf afgørelse om tildeling af forældremyndigheden over barnet, når denne høring faktisk ikke har fundet sted, hvilket er i strid med nævnte artikel 42 fortolket i overensstemmelse med artikel 24 i chartret om grundlæggende rettigheder.
- 43 Med henblik på besvarelsen af disse spørgsmål bemærkes indledningsvis, at det i en sammenhæng som den, der foreligger i hovedsagen, drejer sig om en ulovlig tilbageholdelse af et barn i henhold til artikel 2, nr. 11), i forordning nr. 2201/2003.
- 44 Som generaladvokaten har anført i punkt 120 og 121 i dennes stillingtagen tager denne forordning udgangspunkt i den antagelse, at en ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn i strid med en retsafgørelse truffet i en anden medlemsstat alvorligt krænker dette barns interesser, og den fastsætter derfor foranstaltninger med henblik på, at barnet så hurtigt som muligt tilbagegives til dets sædvanlige opholdssted. Med hensyn hertil er der ved forordningen indført en ordning, hvorefter det i tilfælde af

forskelle i de bedømmelser, der er foretaget af retten ved barnets sædvanlige opholdssted og det sted, hvor barnet ulovligt befinder sig, udelukkende er førstnævnte ret, der har beføjelsen til at træffe afgørelse om tilbagegivelse af barnet.

- 45 Det bydende krav om hurtighed, der ligger til grund for en sådan ordning, kræver under sådanne omstændigheder, at de nationale retter, til hvilke der er indgivet en anmodning om tilbagegivelse af barnet, fremmer sagen hurtigt. Det er i øvrigt derfor, at artikel 11, stk. 3, i forordning nr. 2201/2003 pålægger nævnte retter at anvende de hurtigste procedurer, der er til rådighed efter national lovgivning, og at træffe afgørelse senest seks uger efter, at anmodningen er indgivet, medmindre særlige omstændigheder gør dette umuligt.
- 46 Det skal endvidere tilføjes, at den ordning, der indføres ved forordning nr. 2201/2003 med henblik på at nå dette formål, hviler på den centrale rolle, som tildeles den ret, der i henhold til forordningens bestemmelser har kompetence til at træffe afgørelse om sagens realitet, og at det i 17. betragtning til forordningen anføres — i modsætning til 21. betragtning til forordningen, hvoraf fremgår, at anerkendelsen og fuldbyrdelsen af retsafgørelser truffet i en medlemsstat bør være baseret på princippet om gensidig tillid, og at grundene til ikke-anerkendelse bør begrænses til det nødvendige minimum — at når der er tale om ulovlig tilbageholdelse af et barn, skal en afgørelse om tilbagegivelse af barnet fuldbyrdes, uden at der må kræves nogen særlig procedure for anerkendelse eller fuldbyrdelse af afgørelsen i den medlemsstat, hvor barnet befinder sig.
- 47 Under omstændigheder som de i artikel 11, stk. 8, i forordning nr. 2201/2003 fastsatte er det således med det formål at nå til en hurtig fuldbyrdelse af bl.a. afgørelser om tilbagegivelse af et barn, såsom afgørelsen i hovedsagen, at denne forordning i artikel 40-45 fastsætter en særlig ordning, der gør det muligt at gøre disse afgørelser eksigible i den medlemsstat, hvor afgørelserne skal have retsvirkninger.

- 48 Det fremgår således af artikel 42, stk. 1, og artikel 43, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003, når disse fortolkes i lyset af forordningens 17. og 24. betragtning, at en afgørelse om tilbagegivelse af et barn, som er truffet i medfør af forordningen af en kompetent ret, som er eksigibel, og som i domsstaten er attesteret i henhold til forordningens artikel 42, stk. 1, automatisk er eksigibel i en anden medlemsstat, uden at det er muligt at nægte anerkendelse heraf (jf. i denne retning Rinau-dommen, præmis 84, og Povse-dommen, præmis 70).
- 49 Den fuldbyrdende ret kan følgelig blot fastslå en således attesteret afgørelses eksigibilitet.
- 50 Der kan endvidere kun anlægges berigtigelsessøgsmål med hensyn til den i domsstaten udstedte attest eller gøres indsigelse om attestens autenticitet efter domsstatens regler (jf. i denne retning Povse-dommen, præmis 73 og den deri nævnte retspraksis). Med henblik på at sikre en hurtig fuldbyrdelse af de omhandlede afgørelser og for at undgå, at effektiviteten af bestemmelserne i forordning nr. 2201/2003 hindres gennem misbrug af proceduren, er enhver anke af udstedelsen af en attest i henhold til forordningens artikel 42, bortset fra berigtigelser i henhold til artikel 43, stk. 1, udelukket, endog i domsstaten (jf. i denne retning Rinau-dommen, præmis 85).
- 51 Det fremgår desuden ligeledes af retspraksis, at inden for rammerne af den klare fordeling af kompetencen mellem retterne i domsstaten og fuldbyrdelsesstaten, som er fastsat i forordning nr. 2201/2003 med det formål at sikre en hurtig tilbagegivelse af barnet, skal spørgsmålene om lovligheden af afgørelsen om tilbagegivelse som sådan, navnlig spørgsmålet, om betingelserne for, at den kompetente ret kunne træffe denne

afgørelse, var opfyldt, afgøres af retterne i domsstaten i overensstemmelse med bestemmelserne i denne medlemsstats retsorden (Povse-dommen, præmis 74).

- 52 Artikel 42, stk. 2, første afsnit, i forordning nr. 2201/2003, der skal fortolkes i lyset af disse principper, fastsætter, at retten i domsstaten kun udsteder den i artikel 42, stk. 1, omhandlede attest, hvis barnet har haft mulighed for at blive hørt, medmindre en høring er fundet uhensigtsmæssig under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad [litra a)], hvis parterne har haft mulighed for at blive hørt [litra b)], og hvis nævnte ret i sin afgørelse har taget hensyn til de grunde og det bevismateriale, som dannede grundlag for den retsafgørelse, der blev truffet i medfør af artikel 13 i Haagerkonventionen af 1980 [litra c)].
- 53 Det bemærkes indledningsvis, at forordningens artikel 42, stk. 2, første afsnit, ikke har andet formål end at oplyse retten i domsstaten om minimumskravene til indholdet i den afgørelse, på grundlag af hvilken attesten i henhold til artikel 42, stk. 1, skal udstedes.
- 54 Henset til den retspraksis, hvortil der henvises i denne doms præmis 48, 50 og 51, bemærkes endvidere, at nævnte artikel 42, stk. 2, første afsnit, ikke på nogen måde giver retten i fuldbyrdsstaten en beføjelse til at efterprøve, om de betingelser for udstedelsen af nævnte attest, som er fastsat i bestemmelsen, er opfyldt.
- 55 En sådan beføjelse risikerer nemlig at bringe den effektive virkning af den ordning, der er indført ved forordning nr. 2201/2003, i fare, således som den er beskrevet i denne doms præmis 44-51.

- 56 Heraf følger, at når en ret i en medlemsstat udsteder en attest i henhold til nævnte artikel 42, er retten i fuldbyrdelsesstaten forpligtet til at fuldbyrde den således attesterede afgørelse og kan ikke nægte at anerkende den eller dens eksigibilitet.
- 57 Denne fortolkning underbygges af den omstændighed, at de begrundelser, som en ret i fuldbyrdelsesstaten i henhold til artikel 23 og 31 i forordning nr. 2201/2003 kan angive for ikke at anerkende en afgørelse om forældreansvar eller for at erklære denne ikke-eksigibel — herunder en åbenbar tilsidesættelse af grundlæggende retsprincipper i denne medlemsstat og tilsidesættelse af medlemsstatens grundlæggende retsplejeprincipper, som giver barnet mulighed for at blive hørt — ikke er gentaget som begrundelser, der gør det muligt for retten i nævnte medlemsstat at gøre indsigelser inden for rammerne af proceduren i henhold til forordningens kapitel III, afdeling 4 (jf. i denne retning Rinau-dommen, præmis 91, 97 og 99).
- 58 Den forelæggende ret ønsker imidlertid med det første spørgsmål oplyst, om denne fortolkning ligeledes gør sig gældende, når domsstatens afgørelse, som skal fuldbyrdes i medfør af, at den er attesteret, er behæftet med en alvorlig tilsidesættelse af grundlæggende rettigheder.
- 59 I denne henseende bemærkes, at den klare fordeling af kompetencen mellem retterne i domsstaten og fuldbyrdelsesstaten, som er fastsat i bestemmelserne i kapitel III, afdeling 4, i forordning nr. 2201/2003 (jf. i denne retning Povse-dommen, præmis 73), hviler på en forudsætning om, at nævnte retter inden for deres respektive kompetenceområder og i overensstemmelse med chartret om grundlæggende rettigheder overholder de forpligtelser, som er pålagt dem i henhold til forordningen.

- 60 For så vidt som forordning nr. 2201/2003 ikke kan være i strid med chartret om grundlæggende rettigheder, skal bestemmelserne i forordningens artikel 42, som gennemfører barnets ret til at blive hørt, dermed fortolkes på grundlag af chartrets artikel 24 (jf. i denne retning MCB.-dommen, præmis 60).
- 61 Ifølge 19. betragtning til forordning nr. 2201/2003 spiller en høring af barnet endvidere en vigtig rolle ved forordningens anvendelse, og i 33. betragtning til forordningen fremhæves mere generelt, at den anerkender de grundlæggende rettigheder og respekterer principperne i chartret om grundlæggende rettigheder, og især søger at sikre fuld respekt for børns grundlæggende rettigheder som omhandlet i chartrets artikel 24.
- 62 I denne forbindelse bemærkes indledningsvis, at det fremgår af chartrets artikel 24 samt af artikel 42, stk. 2, første afsnit, litra a), i forordning nr. 2201/2003, at disse henviser ikke blot til en høring af barnet som sådant, men til barnets mulighed for at blive hørt.
- 63 Dels kræves det nemlig i henhold til nævnte artikel 24, stk. 1, at børn frit kan udtrykke deres synspunkter, og at der tages hensyn til de synspunkter, der således kommer til udtryk, i forhold, der vedrører dem, dog udelukkende »i overensstemmelse med deres alder og modenhed«, og i henhold til bestemmelsens stk. 2 kræves, at der i alle handlinger vedrørende børn tages hensyn til barnets tarv, der således kan begrunde, at der ikke foretages en høring af barnet. Dels bestemmer nævnte artikel 42, stk. 2, første afsnit, litra a), at barnet skal have mulighed for at blive hørt, »medmindre en høring er fundet uhensigtsmæssig under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad«.

- 64 Dette indebærer, at det tilkommer den ret, der skal træffe afgørelse om tilbagegivelse af et barn, at vurdere hensigtsmæssigheden af en sådan høring, for så vidt som de konflikter, der gør det nødvendigt at træffe afgørelse om at tildele forældremyndigheden til en af forældrene, og de spændinger, der er forbundet hermed, udgør forhold, hvorunder en høring af barnet — navnlig fordi en høring i givet fald kræver fysisk tilstedeværelse for retten — kan vise sig at være uhensigtsmæssig eller endog skadelig for den mentale sundhed hos barnet, som ofte er undergivet disse spændinger og lider under deres skadelige virkning. I overensstemmelse med artikel 24, stk. 2, i chartret om grundlæggende rettigheder udgør en høring således ikke en absolut forpligtelse, selv om den forbliver en rettighed for barnet, men kan gøres til genstand for en vurdering på grundlag af de krav, der er forbundet med barnets tarv i hvert enkelt tilfælde.
- 65 Heraf følger, at barnets ret til at blive hørt ikke nødvendigvis kræver, at der foretages en høring for retten i domsstaten, men den kræver, at barnet får stillet lovfæstede procedurer og betingelser til rådighed, som gør det muligt for det frit at udtrykke sine synspunkter, og at retten indhenter disse synspunkter, således som det er fastsat i artikel 24 i chartret om grundlæggende rettigheder og artikel 42, stk. 2, første afsnit, litra a), i forordning nr. 2201/2003.
- 66 Selv om det er korrekt, at artikel 24 i chartret om grundlæggende rettigheder og artikel 42, stk. 2, første afsnit, litra a), i forordning nr. 2201/2003 ikke i alle tilfælde pålægger retten i domsstaten at høre barnet og således overlader en vis skønsmargen til retten, forholder det sig med andre ord ikke desto mindre således, at når retten har besluttet at høre barnet, kræver disse bestemmelser, at retten under hensyntagen til barnets tarv og omstændighederne i hvert enkelt tilfælde træffer alle egnede foranstaltninger med henblik på en sådan høring, således at disse bestemmelsers effektive virkning respekteres, og barnet gives en reel og faktisk mulighed for at udtrykke sig.

- 67 I samme øjemed bør retten i domsstaten i videst muligt omfang og stadig under hensyntagen til barnets tarv have adgang til alle de midler, som der rådes over i henhold til national ret og de særlige instrumenter inden for det grænseoverskridende retlige samarbejde, herunder i givet fald de i forordning nr. 1206/2001 fastsatte.
- 68 Heraf følger, at retten i domsstaten kun kan udstede en attest i overensstemmelse med kravene i artikel 42 i forordning nr. 2201/2003 efter at have sikret, at den afgørelse, som attesteres, under hensyntagen til barnets tarv og omstændighederne i den foreliggende sag er truffet under overholdelse af barnets ret til frit at udtrykke sig, og at barnet er blevet tilbudt en reel og faktisk mulighed for at udtrykke sig, henset til de nationale processuelle midler og instrumenterne inden for det internationale retlige samarbejde.
- 69 Således som det er præciseret i denne doms præmis 51, tilkommer det imidlertid udelukkende de nationale retter i domsstaten at undersøge lovligheden af nævnte afgørelse i forhold til de krav, der bl.a. er pålagt ved artikel 24 i chartret om grundlæggende rettigheder og artikel 42 i forordning nr. 2201/2003.
- 70 Som det er fremhævet i denne doms præmis 46, er den ordning om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser truffet i en medlemsstat, som er fastsat i forordningen, nemlig baseret på princippet om gensidig tillid mellem medlemsstaterne, eftersom deres respektive nationale retsordener er i stand til at yde samme effektive beskyttelse af de grundlæggende rettigheder, som er anerkendt på unionsplan, og navnlig i chartret om grundlæggende rettigheder.

- 71 Som generaladvokaten har anført i punkt 135 i dennes stillingtagen, er det således i denne sammenhæng inden for domsstatens retsorden, at de berørte parter skal udnytte de retsmidler, der gør det muligt at anfægte lovligheden af en afgørelse, der er attesteret i henhold til artikel 42 i forordning nr. 2201/2003.
- 72 Hvad angår tvisten i hovedsagen bemærkes, at det fremgår af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at der dels verserer en ankesag for Audiencia Provincial de Bizcaya. Dels har den spanske regering under retsmødet præciseret, at også sidstnævnte rets afgørelse kan gøres til genstand for en appel, dvs. i det mindste en »recurso de amparo«, for forfatningsdomstolen, hvorunder der bl.a. kan nedlægges påstand om eventuelle tilsidesættelser af grundlæggende rettigheder, herunder barnets ret til at blive hørt.
- 73 Det tilkommer således retterne i domsstaten at efterprøve, om den omhandlede afgørelse, der er attesteret i henhold til artikel 42 i forordning nr. 2201/2003, tilsidesætter barnets ret til at blive hørt.
- 74 Det følger af det ovenfor anførte, at spørgsmålet om, hvorvidt retten i domsstaten, der har truffet den attesterede afgørelse, eventuelt har tilsidesat artikel 42, stk. 2, første afsnit, litra a), i forordning nr. 2201/2003 under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende, udelukkende henhører under denne medlemsstats retters kompetence, og at den kompetente ret i fuldbyrdesstaten ikke kan nægte at anerkende eller fuldbyrde nævnte afgørelse, henset til at attesten er udstedt af nævnte ret i domsstaten.
- 75 På baggrund af ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål herefter besvares med, at under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende kan den kompetente ret i fuldbyrdesstaten ikke nægte at fuldbyrde en attesteret afgørelse om tilbagegivelse af et barn, der ulovligt tilbageholdes, med den begrundelse, at retten

i domsstaten, som har truffet denne afgørelse, har tilsidesat artikel 42 i forordning nr. 2201/2003, fortolket i overensstemmelse med artikel 24 i chartret om grundlæggende rettigheder, idet vurderingen af, om der er sket en sådan tilsidesættelse, udelukkende henhører under domsstatens retters kompetence.

Sagens omkostninger

- ⁷⁶ Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende kan den kompetente ret i fuldbyrdelsesstaten ikke nægte at fuldbyrde en attesteret afgørelse om tilbagegivelse af et barn, der ulovligt tilbageholdes, med den begrundelse, at retten i domsstaten, som har truffet denne afgørelse, har tilsidesat artikel 42 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000, fortolket i overensstemmelse med artikel 24 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, idet vurderingen af, om der er sket en sådan tilsidesættelse, udelukkende henhører under domsstatens retters kompetence.

Underskrifter